

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra helyben	1 frt.

Videkről egy hónapra előfizetést nem fogad-
hatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak
tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyílttéri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénuteza 16. szám, hová a lap szellemi
részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes czikkok díjazatnak.

Készítők nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A
„KELET”
politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy óra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteltpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

A huszonegyes bizottság.

Budapest, március 26.

(A.) Az ünnepnap daczára a huszonegyes
bizottság tegnap ülést tartott s a kilenczes al-
bizottság ép oly terjedelmes mint fontos jelen-
tése ügyében határozott. Midőn a mult év vé-
gén a bizottság kiküldetett, ez ama kijelentett
szándékából történt, hogy tanulmányozza az or-
szág pénzügyi s politikai helyzetét s jelölje
meg azon javításokat, melyek alapján a kor-
mány már 1875-re nézve előkészítheti az ál-
lambháztartás végleges rendezését. Hogy azon-
ban a kormány azt megtehetné, hallgatóság föl-
tételzetetik, hogy a bizottság ereje korán elvé-
gezze a maga teendőit. Ez azonban nem tör-
tént. A huszonegyes bizottság s a belőle kike-
rült kilenczes albizottság működése olyan so-
káig tartott, hogy ha az albizottsági jelentés a
nagy bizottság plenáriában is tárgyalás alá
kerül, a kormány ez évben javaslatait képte-
len lett volna elkészíteni.

A dolog ugyanis úgy áll, hogy az albi-
zottsági jelentés csak tegnap került a plenum
elő. Maga a jelentés valóságos nagy könyv,
óriási szorgalommal készített roppant munka,
mely először is állambháztartásunk s reform te-
vékenységünk általános bírálatával foglalkozik,
azután belehat a részletekbe, megjelöli a ta-
pasztalt hiányokat, fölemlíti, de természetesen
nem részletezi az eszközöklendő javításokat s vé-
gül a jövő három év pénzügyi kezelésének vár-
ható mérlegét állítja össze. Az ilyen roppant
jelentőségű s a vitát ugy szólnán provokáló
munka tárgyalása, mint az ellenzéki Péchy Ta-
más igen helyesen kiemelte, legalább három
havi időt vett volna igénybe s így már ez
esetben is talán két hónapja sem maradt volna
a ministeriumnak, hogy az őszi ülészakig a
megpendített reformeszmék practicus megva-
lósítására részletes javaslatokat dolgozzon ki.

Van azonban egy másik nagy baj. A hu-
szonegyes bizottság tanácskozásait a delegációk
tartama alatt kénytelen lett volna vagy hat
hétre felfüggeszteni, minek következtében mű-
ködését csak a nyár vége felé rekesztette vol-
na be. Így a kormány a javaslatokat olyan
későn kapta volna meg, hogy 1875-re azokat
nem lehetett volna érvényesíteni. Ismét egy év
vesztett volna el, és pedig olyan viszonyok közt,
melyekben minden perc elvesztése még inkább
megnehezíti a pénzügyi bajokból való kibonta-
kozást.

Hogy tehát munkálata már a jövő évre
is használhatóvá váljék, a bizottság igen okos
kisegítő eszközöz folyamatott. Elhatározta,
hogy felhatalmazást kérend a képviselőháztól
arra nézve, hogy a kilenczes albizottság jelen-
tését minden további tárgyalás nélkül a ház
elő terjeszthesse, mely ezt egyenesen a kor-
mányhoz fogja tanulmányozás végett utasítani.
Igy a bizottság azon feladata, melyet kiküldése
alkalmával a ház reá ruházott, tökéletesen el

fog éretni. A ministerium idejében megkapja
amaz irányelveket, melyek alapján általános
politikai és pénzügyi javaslatait elkészítheti;
ideje korán megkezdheti a munkát s az őszig
határozott alakba öntheti amaz eszméket, me-
lyek megvalósítását a huszonegyes bizottság ál-
lambháztartásunk rendezése érdekében szüksé-
gesnek tartj. E jelentés egy nagyszerű pro-
gram s ama kormány, mely keresztültvitelére
vállalkozik, minden erejét megfeszíteni kényte-
len, ha azt igazán meg akarja valósítani. Ezt
maga a huszonegyes bizottság tudja a legjob-
ban s azért hozta Irányi Dániel kivételével
egyhangulag fentebb emített határozatát. Ha
már a kormány e nehéz munka keresztültvite-
lét magára veszi, akkor legalább meg kell ne-
ki adni az időt, mely hozzá multhatatlanul szük-
séges, mert csak így remélhető hogy a Bittó-
ministerium a reá várakozó, óriási feladatokat
létesíteni fogja. Ha időt nem engednek neki,
akkor e téren a legjobb akarattal sem tehe-
tett volna oly valamit, melynek üdvös hatását
már a jövő budgetben érezhetjük volna.

— Az első folyamodású kir. bíróságok szer-
vezésével és a királyi ügyészségek föllállításával
a fogházak és börtönök rendszeres kezelése, az azok-
ban letartóztatottak irányában követendő bánásmód-
nak, valamint a fölügyelő személyzet kötelességköré-
nek meghatározása, nemkülönben az erre vonatkozó
fegyelmi fenytök hatalom gyakorlásának szabályozása
egyaránt szükségessé válnak: az e célból az igaz-
ságügyministerium kebelében készült „Börtönrend-
tartás” már sajtó alá bocsátott és nemsokára élet-
be is fog léptetni.

E munkálat fölött illetékes körökben annyira
elismerték nyilatkoznak, hogy az nemcsak nálunk
lesz hivatva egy égető hiányt teljesen pótolni, hanem
a külföldi hason szabályrendeleteket is mint tárgya-
nak teljességére, mind pedig annak rendszeres és kö-
vetkezetes földolgozására nézve föllélmulja.

— A törvényhozás mindkét háza mart. 26-
ikán ülést tartott. A képv. ház ülésének, több rend-
beli érdektelenebb interpelláció meghallgatása után,
két főtárgya volt: a 21-es bizottság kérdésére adan-
dó válasz s a delegatio megválasztása.

Az első a kérdésnek megfelelőleg intéztetett el. A
9-s albizottság jelentésének előterjesztése mellett szölkak
különböző okokból: Zsedényi, Korizmos, Pulszky
Ferenec, Tisza Kálmán, Üményi, Péchy Tamás és
Csarnatony, ellene: Irányi, Simonyi Ernő, Deáky és
Csanád.

A delegatio tagjainak választására benyújtott
szavazatok eredménye másnap fog kihirdettni.

A förendi házban a földad szabályozásáról szó-
ló törvényjavaslat hosszas általános vita után részle-
tes tárgyalás alá került ugyan, de az eltérések a
kormány álláspontja illetőleg a képviselőház szöve-
gezése s a förendi bizottság javaslata közt, oly sok
oldalú, hogy a tárgyalás csak lassan haladt előre.

A többség sorából többen alaposan védtek a
törvényjavaslatot; míg a discussió fénypontját Ghy-
czy Kálmán felszólalása képezte. Kimutatván azt,
hogy a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat csak
annyiban involvál adófelelmenést, a mennyiben a cse-
kely adóval megrótt jövedelmet arányosan fogja meg-
adóztatni, más országok adóstatistikájából csattanós
példákat sorolt föl annak illusztrációjára, hogy Ma-
gyarország földje még sincs oly tulságosan megter-
helve, mint azt gyakran czélzatosan hirdetik.

A részletes tárgyalást folytatni fogják holnap.
Meg kell még említenünk, hogy a förendek szintén
megválasztották a delegációba küldendő tagokat, még
pedig a következő eredménnyel:

Rendes tagok: Andrassy Aladár gr. 56, De-
sewffy Aurél gr. 56, Döry Lajos br. 54, Gyürky
Ábris gr. 53, Haynald Lajos kalocsa érsek 55, Ká-
rolyi György gr. 56, Károlyi Sándor gr. 55, Kegl-
vich Béla gr. 55, Pallavicini Ede ögr. 53, Kegl-
vich István gr. 55, Majthényi László br. 55, Panko-
vics István püspök 55, ifj. Pejacsevics László gróf,
Horvát-Szlavon-Dalmátország részéről, 30, Szapáry
István gr. pestmegyei főispán 55, Szogyényi M.
László 56, Vay Lajos br. 47, Zichy Ferenis Bódog
gr. 56, Zichy Tódor gr. 54, Zichy Nándor gr. 46,
Zichy Ferenis Victor gr. 54 szavazattal.

Pótagok: Bathány Ferencz gr. 55, Berch-
told Richard gr. 55, Eötvös Dénes br. 53, Hunyady

Pál gr. 56, Zichy Géza gr. 55, Smaic Bertalan hor-
vát-szlavon-dalmátországi förendi képviselő 25 sa-
vazattal.

A képviselőház ülése márcz. 24.

(Folytatás és vége)

Következik a szavazás a képviselőház elnökére.
Szavazás után Mihályi Péter fölolvassa a
szavazás eredményét.

Beadott 275 szavazat, ebből Perczel Béla
nyert 167 szavazatot, Várady Gábor 73, Paczolay
János 12, Mocsonyi Antal 7 et s a többek közt meg-
oszlott 8.

Elnök: E szerint van szerencsém jelenteni,
hogy az abszolút többség megvan s a képviselőház
elnökül Perczel Béla megválasztott. (Bánó József
elhagyja az elnöki széket s azt Perczel Béla fog-
lalja el.)

Perczel Béla elnök: Fogadj a t. ház mé-
lyen érzett kálamat azon érdemem fölötti kitünté-
tésért, melyben engem, a ház elnökévé történt meg-
választásom által, részesíteni méltóztatott.

Nem ismeretlenek előttem ezen különben fö-
lötté diszes állással járó terhek és nehézségek s
hogy mégis e helyet elfoglalni bátorodom, teszem
ezt annál fogva, mert nem tartottam magamra nézve
megengedhetőnek, hogy a tisztelt háznak parancsa s
az ezáltal reám bízott kötelességnek teljesítése elől
kitérjek.

És minthogy legfőbb törekvésem oda leend
irányozva, hogy szigorúan a háznak szabályaihoz
tartva magamat, mindenek fölött pártatlanul járjak
el elnöki tisztemben, (Helyeslés bal felől) nem hagy-
hattam el azon remény, hogy a háznak egyik oldala
sem fogja megvonni tőlem az annyira szükséges tá-
mogatást.

Sokszor elmondottam már e házban is, hogy
jöhetnek a házra nehéz idők, midőn minden hon-
polgár hazafiai kötelességének kell hogy ismerje,
erejéhez képest a létező baj elhárításához járulni;
különösen a mult országgyűlés végén a ház he-
lyeslisse mellett e helyen hozott fel, hogy vannak
a nemzetek életében korszakok, melyekben egyedül
a pártoknak közeledése s egyetértő közreműködése
mentheti meg őket.

Már most, ha tekintetbe veszem azon nehéz
pénzügyi helyzetet, melybe az ország jutott, ha meg-
gondolom azon súlyos következményeket, a melyek
állának akkor, ha a jelen törvényhozás pénzügyi
bajainkat orvosolni nem fogná, mondom, ha mindezt
meggondolom, nemcsak a nehéz időt, hanem a váll-
vetett közreműködésnek égető szükségét is bekövet-
kezettnek látom.

En erősen hiszem, t. ház, hogy különösen az
állambháztartásnak az ország által is várva várt ren-
dezése fölött megkezdendő tárgyalások elég alkalmas
tér fognak nyújtani arra nézve, hogy a képviselő-
háznak minden ányalata politikai állásának megta-
gadása nélkül segítse elő ama nagyfontosságú cél
elérését, és ennél fogva remélem, hogy a képviselőház
inkább a kibontakozás módjait kutatva, mint az el-
lentételeket keresve, és helyzetünknek megfelelő ko-
moly, higgadt és tárgyilagos tanácskozásokat folytat-
va megfogja találni az utat, mely az országot a jelen
válságos helyzetből kivezeti.

Minthogy tudom, hogy a czélszerű munkabe-
osztás lényegesen elősegíti az eredményt, ezt nem-
csak nem fogom soha szem elől téveszteni, hanem
kötelességemnek fogom ismerni a napirendre nézve,
időközönként oly módon tenni meg javaslataimat, hogy
e házban sem a munkatulhalmozás, se pedig a mun-
kaszünetelés helyt ne foglaljon; nem kételkedem, hogy
e tisztelt kormány is ki fogja erre nézve terjeszteni
gondoskodását. (Halljuk!)

Érinteni kellene még a házszabályokat, mint-
hogy a t. ház is belátna azoknak a tapasztalás ál-
tal mindinkább föltüntetett hiányait, még a mult
ülésszak alatt azoknak átvizsgálása végett egy bi-
zottságot küldött ki. E bizottság időközben beadá vé-
leményes jelentését, mely kinyomozván, a ház tag-
jai közt ki is osztott; szorítkozom ez alkalommal
csupán annak bejelentésére, miszerint nem fogom el-
mulasztani annak idejében a ház elébe azon tiszte-
letteljes kéressel járulni, miszerint az említett bi-
zottsági jelentést tárgyalás alá venni méltóztatassék.
(Élénk helyeslés.)

És most, midőn ismételtén a tisztelt ház támo-
gatását kikérem, nem zárhatom be melegebb éh-
jással beszédemet, mint hogy éljen a király! éljen a
haza! (Élénk tartós éljenzés.)

Ezután fölolvostatván a delegációkat összehívó
kir. leirat, elhatároztatik, hogy a választás csütörtökön
ejtetik meg.

Olvasztatik a gazdasági bizottság jelentése a ház
márciusi havi költségvetéséről, mely elfogadtatik, s
csak Stanesku Imre jegyzi meg, hogy ha a költség-
vetésben ott szerepel a fa ára, máskor jobban fűse-
nek be, mint ma. (Derűtlenség.)

Végül elhatároztatik, hogy az első alelnöki vá-
lasztás szintén csütörtökön fog megejtetni.

Ülés vége 1/2 2 órakor.

Az irhoni börtönrendszer. *)

Néhány év óta Irhon egy új börtönrendszer,
egy új rendszere a súlyosb szabadságbüntetések kiál-
lásának nyer gyakorlati alkalmazást. E rendszer a
börtönügy irodalmában s a gyakorlati szakemberek
előtt nagy feltűnést okozott. Némelyek egekig dicse-
rik, mások heves támadást intéznek ellene. Élénk
vita tárgyat képezi főleg azon kérdés, vajjon e rend-
szert át lehet s kell-e vinni más országok börtönei-
re is. Illetékes szakemberek nagy száma felel igen-
lőleg e kérdésre s itt-ott — nevezetesen Németor-
szágban és Schweiczban — e tekintetben már több
kísérlet is tétetett.

Kiinduláspontja a közös letartóztatás rendsze-
re. Igen könnyen jellemezhetjük ennek intézményeit.
A börtön falain belül közös munkára kényszerítet-
nek a bűnhönczök s éjjel közös hálótermekben he-
lyeztetnek nyugalomra. Érintkezések egymással töb-
bé kevésbé szigorú felügyelet s ellenőrzés alatt áll.
A börtönlelkusok gondoskodnak vallási szükséglete-
ikről, tanítást azonban csak kivételesen s igen hiá-
nyosan nyerne. E rendszer szerint, melyet sokan a
leggyakorlatibbnak, legolcsóbbnak s teljesen kielé-
gítőnek tartanak, van még ma is az európai continens
legtöbb feigintézete berendezve. Árnoldalainak ki-
mutatása végett idéznék néhány sort egy bremai hi-
vatalos jelentésből: „A feigintézetek ily berendezé-
se természeténél fogva s tapasztalás bizonyítása sze-
rint a bűnhönczöket teljesen elköltözteti. Egészen
soha meg nem akadályozható érintkezéseik az ily in-
tézetet a bűnös érzelmek termőföldjévé alakítják. A
tapasztalat mutatja, hogy mindig a legrosszabb
egyénre hallgatnak társai legszívesebben. Itt minden-
ki bűnös tetteivel dicsekszik, itt beszélnek jövendő
büntények véghezvitelére, méltán tekint a közvéle-
mény az ily intézeteket a büntények iskoláinak. Elég
annak tudása, hogy valaki ily feigintézetben volt,
arra, hogy kiszabadulása után minden ajtó bezárul-
jon előtte, hogy minden új büntényre képesnek tar-
tassék stb.”

E rendszernek ugy az egyeseket, mint az egész
társadalmat fenyegető veszélyei régóta fölkeltek már
a reformok szükségének érzetét. A reformmozgalom
e téren Íszakamérikából indult ki. Már 1786-ban
egy társulat alakult Philadelphiabán „a nyomoreny-
hítésére a nyilvános börtönökben.” E társaság mű-
ködése igen befolyásos volt. Az általa felállított börtön-
rendszer főleg azon körülményt tartá szem előtt,
hogy Pennsylvaniát leginkább quaker-ek lakták, kik-
nek vallásos nézetében nagy szerepet játszik az ön-
szemlélet, a magányos önmagába vonulás. A mun-
ka szerintük igen sok szórakozást nyújt a börtönök-
ben; csak a magányos elmélkedés, összekötve a bib-
lia s más épületes könyvek olvasásával, eredményez-
het igazi, benső bűnbánatot. Az említett társulatnak
sikertült 1818-ban e nézetek alapján a pennsylvániai
törvényhozás által két nagy állami feigintézetet ál-
lítani fel. A foglyok tekintet nélkül műveltségük-
véralkotuk- s jellemükre, egyenként külön cellákba
zártak s legfeljebb az őrt láthaták, ki naponként
az edelt beszoalgattatá. Munkát épen nem, vagy csak
igen kivételesen nyertek.

Azonban e rendszert egész szigorában alig
4—5 évig tarthaták fenn. Eredményei oly borzasztó-
ak valának, hogy már 1828-ban a pennsylvániai
törvényhozás szelidebb alakba volt kénytelen azt ön-
teni. Minden fogoly ezután is külön cellában helye-
zetett ugyan el, de naponként látogatást nyert mű-
velt emberbarátoktól, melyhez még munka s hasznos
ismeretek tanítása is csatoltatott. Az eredeti poeni-
tencia-rendszer e szelidített alakban jött át Eu-
ropába.

A quaker-ek nézetei ellen élénk mozgalom
indult meg az unio más államaiban, nevezetesen Uj-

*) Freih. Rud. v. Grosse Wanderung durch die irlan-
dische Gefängnisse. — Van der Brugghen: Études sur
le Système Pénitentiaire Irlandais.

Yorkban és Massachusetts-ben. Itt is egyetlek alakultak, a következő nézeteket írva zászlóikra: A foglyok javításának legcélszerűbb eszköze a munka, pontosság és rendre szoktatás; a fegyintézeteknek tehát valódi dolgozóházaknak kell lenni; a foglyok ne csak nem, de munkaképességük szerint is osztályoztassanak, teljes éjjeli elkülönítés mellett nappal szigorú felügyelet alatt közös munkára vezessenek, fenyték terhe alatt tiltatván meg nekik, hogy egymással beszéljenek, vagy intések, jelek stb. által közlekedjenek. Esténként vallásos oktatásban, továbbá az istentisztelet látogatásában is részesítendők; engedelmesség esetében fenyték gyanánt szűkebb ételadagok mellett néhány napig magán cellába zárás alkalmazandó. E rendszer ellentétben az előbbivel, hallgatási rendszernek, vagy anburinak is nevezetik, Új-York állam e nevet viselő városában állíttatván föl ily elvek alapján az első fegyintézet.

Mindeket rendszer alkalmazást nyert Európában is. Míg a magánrendszer Amerikában alig terjedt túl Pennsylvania határain s az unioan alig 4-5 fegyintézet van a szerint rendezve, Európa nagyobb mértékben karolta azt föl. Egyideig valóságos divat volt börtön-reformereinknél, a korlátlan magánfogságban keresni a találni föl a büntető végrehajtás egyedül idvezítő rendszerét. Az ennek alapján berendezett legjelentékenyebb fegyintézetek a moabit-i és bruchsal-i Németországban. A tapasztalás, melyet alkalmazása e helyeken eredményezett, egészben véve kedvező. Csak az bizonyult be kétségbevonhatatlannul, hogy alkalmazása nem terjeszhető túl bizonyos időhatáron, különben nemcsak a rendszer üdvös hatása válik kétségessé, hanem a fogoly szellemi s testi egészsége is nagy veszélynek megy elje. E tapasztalás hosszabb idejű szabadságbüntetéseknél annak szükséges voltát mutatja ki, hogy a magánrendszeren kívül más börtönnem is nyerjen alkalmazást.

Kedvezőtlenebbek a hallgatási rendszerrel szerzett tapasztalások. „Általánosan tudva van — mondja egy poroszországi hivatalos jelentés, — mily kevéssé tartatik meg a hallgatási szabálya. Tény, hogy az igazgatás komoly okozatának dacára sem választ-hatók egymástól szellemileg el a bűnhőnczök. Mert a kérdéses szabály még kivételnek adott körülményei közt is természetellenesség, minélfogva belőle minden irányban csak természetellenes következmények származhatnak.“ Az ily büntetési szabvány csak újabb áthágásokra ingerli elkövetőjét. Nem is fordul egy rendszerrel sem elő oly sok fegyelmi büntetés; nem is tartja egy sem a bűnhőncz kedélyét oly folytonos oppositioiban a rendszer alaptörvénye s az intézet hivatalnoka ellen. Minélfogva sikerteleneknek kell mondanunk a rendszer megengedte javítási eszközöket is.

Az irhoni rendszer hozzá fűződik ugyan a felsoroltakhoz, de lényeges mégis köztük a különbség. Ezen utóbbi rendszernek következők alapelvei.

Azon szabadságbüntetés, melyet nálunk börtönbüntetésnek neveznek, Nagybritanniában az u. n. büntető szolgátság büntetésének felel meg. Ott az egyes büntetésekre nagyobb időtartammal szabatik ki, mint nálunk. Minima egy 1864-i acta szerint öt, visszaesőknek hét év, E büntetési fokot Irlandban négy különböző büntetési fokon állják ki.

Első a fogoly elszigetelése egy cellában. A magán rendszer itt tehát csak kezdet és bevezetés. E stadium 9 hónapig tart s a bűnhőncz jó magaviselete esetén 8 óra reducalható. Kiállási helye a Mountjoy-fegyház Dublinban.

A második fok abból áll, hogy a bűnhőnczök éjjel külön cellákban a' szanak, nappal azonban nehéz közmunkákat (kikötőmunkák, kőfejtés stb.) végeznek a szabadban. Helye Spika sziget a guetnstowni kikötőben. Kevésbé értelmes s őrök foglalkozáshoz szokott egyének megfelelő ipari munkákra alkalmaztatnak szintén közös műhelyekben.

Az eddig említett két büntetés fok feltalálható a szorosb Angliában is. Irhon külön sajátossága azonban a harmadik, melyet u. n. közbenes intézetekben kell kitölteni. Az átmenetet képezi ez a fegyházból a szabad állapotba. Két ily közbenes intézet van, az egyik Lusk-ban a másik Smithfieldben Dublin mellett.*)

Egy további lépés a teljes szabadsághoz a negyedik fok, vagyis az u. n. szabadságolás vagy ideiglenes szabadon bocsátás. Ezt a bűnhőncznek az előbbi fokokon tanúsított jó magaviselete által kell kiérdemelnie. Azonban e szabadságolási időszakban még szigorú felügyelet, de egyuttal a fegyintézeti igazgatóság védelme alatt is áll.

E szabadság büntetési rendszer kifejlesztése körül legtöbb érdeme van Anglia ünnepelt fiának, a királyné által baronet-i rangra emelt Sir Walter Crofton-nak, Nagybritannia határain kívül a rendszer leginkább van der Brugghen hollandi

*) E közbeni intézetek foglyai egész szabadon, egy fegyvertelen felügyelő mellett dolgoznak mezeti s más külső munkákat, s küldetnek minden kíséret nélkül távolabbi fekvő helyekre is. A cél az, hogy a közönség bizalmat nyerjen a nemcsakra elbocsátandó foglyok iránt. S e cél teljeslen el van érve. A közönség megjavultaknak tekintti őket s mint a nép első osztályainál műveltebb s kipurább munkásokat készséggel veszi föl szolgálatába. E szerencsés körülmény a statisztica bizonyítása szerint rendkívül csökkent a visszaesések számát.

miniszter és Holtzendorff berlini egyetemi tanár iratai által lön ismeretessé.

Néhány szót még az irhoni börtörendszer alapelveiről. A büntetés legsajátosb célja a repressio s az elkövetett jogsértés megtorlása ugyan: de az állam azon kötelessége, hogy a büntető végrehajtásnál a fogoly javulásáról is gondoskodjék, szükségképen kiegészítést képezi az állam büntető jogának, a mely különben egészen elvesztené az erkölcsi alapot. Ki azonban rendszeresen javitani akar, számításba tartozik venni az ember erkölcsi természetét is, melynek egyik legkiválóbb vonása az, hogy a jó eszményének az ember erkölcsi önéreje által kell megvalósulni, tehát javítása körül neki is közre kell működnie. E cél azonban hosszabb idejű börtönbüntetésnél nem érhető el a szabadság oly egyszerű korlátozása által, melynek alapelve csak mechanikus és negatív, t. i. megakadályozása a gonosz elterjedés s megkísértésének. Az által is szem elől tévesztetik e cél, ha erkölcsileg gyöngye embereket minden előkészítés s óvatosság nélkül kitesznek a társas börtönök kísértéseinek. Föl kell ellenben mindkét rendszert használni, hogy kiegyenlítsenek hiányait. Előbb a magán fogság által indíttassék a bűnhőncz erkölcsi elhatározásra; azután adassék neki a szabadság bizonyos mértéke, melyben a bűncsők társaságának kísértéseit fölébresztett erkölcsi eréjével diadalmason leküzdheti. Egyike a legerősb motívumoknak e küzdelemben azon remény, hogy a kísértésekkel szemben tanúsított becsület ellenállás javítja helyzetét s esetleg megőrizheti fogságidejét is. S e büntetési rendszer minden szakában a javítás pozitív tényezői is alkalmazást nyerjenek. Hitoktatás, célszerűen teljesített munka nyújtotta elégtéttség: mindez közreműködik arra, hogy a fogolyból oly ember legyen, ki a szabadsághoz való fokozatos közelítés által végre a teljes szabadságra is képes.

Ha nem is tartjuk feltétlenül helyesnek az irhoni börtörendszer minden formaszagát; sőt ha például célszerűbbnek is véljük az ott helyileg elválasztott két első büntetési fok egyesítését: lehetlen mégis ki nem fejeznünk azon meggyőződésünket, hogy e rendszer egy nagy lélektani igazságot rejt magában, melynek értékesítése, más nemzetek, de főleg h a z á n k büntető végrehajtási rendezésében is igen sajnálatos.

Dr. Molnár Antal.

Bukuresti szemle.

A mint látom önök közé is beütközött az itteni véres gutta Demisianu és Fráncu „Orientulu latinu“-ja képében. Nem vándoroltak ki tehát ezek az üldözött (?) román hazafiak a magyarok jármá (?) alól ide a libera Romániába, hogy itt próbáljanak szerencsét a latin Kelettel. Jobbnak vélték a baza földjén megvetni lábukat, mintsem a romániai saját törvények ss-alban keresni támpontot. Okosan tették, hogy otthon maradtak saját bűri érdekében, mert itt keserűen csalódtak volna. Lejárta itt magát az erdélyi román cultus, jól ismerik, hogy mit érnek és mivel viszonyozzák a vendégszeretetet. Nem árt, ha önök is figyelemmel kísérik a latin Keletet, mert programja olyan, hogy ha magyar-lap adna ki Romániában ilyet, jaj volna annak a szerkesztőnek. Szegény hazám, de sok titkos és nyilvános ellenség emészti életedet.

Az „Orientulu Latinu“-val lesz még szerencsénk találkozni. Addig foglalkozunk édes testvéreivel a „Romanulul“. Nem bírja felelni a nemes-szívű Romanulul Zágánescu képviselőnek azon valóban hibás tettét, hogy a napos hadnagyot az ország-házában arcuzluttatja. Nagy hiba volt, ő is belátta s rögtön beadta lemondását s az országgyűlés is teljes elégtételt adott a fiatal hadnagynak. Azonban a R-nak ez mind nem elég, el kell csapni az egész fehérpártot kormányostól, mert az egész párt olyan zsarnok és vérengző, mint Zágánescu ezredes. A R. pompásan tud az egyesről az egyetemre következni; azonban elfeledte, hogy a logikának két vége van. Megis fogta a másik végét azzonnal a „Pressa“ és fölemlítvén a Marasesten néhai Falkoján vörös távirat- és postafőnök által elkövetett kegyetlenségeket, így vág vissza a Románulul hősének fejére: „Hogyan viselte magát akkor a vörös kormány azon iszonyu torturák hallása után? mely olyan sok ártatlan embernek rabolta el életét és oly sokakat tett nyomorékokká? Eleinte bölcselemben halgattak, vagy kicsinyelték, a helyett, hogy azonnal megbélyegezték volna. Azután Bretiánó elment a senatusba, s ott elkezdett könyörögni, kegyelmet kérni ezen iszonyu torturák szerzőjének a helyett, hogy azzonnal a törvényték elibe küldött volna. Csak miután látta a közvélemény felháborodását és a senatus megatartását, csak azután küldötte a törvényték elibe azt a szerencsétlen Falkojánót, a ki a vörösek vérengző rendszerének lön áldozata.

A nemzet nem egy könnyen feleli a vöröseket, a kik bármennyire sovárognak a letűnt boldog napok után, a Strousberg-concessio és a határokon túli Don Quichotti hódítások után, tadhatnák, hogy ezzel csak hazánkát compromittálták Európa előtt — cu acele donquisotice conchiste peste hotare. — Ime tehát mi is a részletesről következtetünk az egyetemre s megemlítjük, hogy midőn Rosetti cul-

tuaggyér volt, négy director által aláírási ivet bocsátott ki s ezer aranyat íratott alá leánya kibazsítására s ebből azt vonjuk le, hogy az egész párt ilyen legényekből áll, kik a közönséget és a közügyet ilyenképen zsákmányolták ki. Mit vonhatnánk még le a Strousberg concessiójából Vercseróva összekötő pont nélkül. Mit vonhatnánk le abból a titkos, de általunk fölfedezett vulkáni concessióból olyan bécsi bankár javára; a ki azóta megbukott. A Romanu logica szerint csak is azt vonhatjuk le, hogy az egész vörös párt beállott volt hajhász-nak — samsarii — s vette az előlegeket olyan bankároktól, kik közel voltak a bukáshoz. És mit következtethetnénk a senatus híres szönyegeiről, melyek abban az időben olyan nagy zajt ütöttek volt? stb. Ilyen gyönyörűséges polemia folyik a két párt fő szervei között, melyeknek refrainje: cs a l á s, l o p á s. A halottakat földézik sirjaikból, csak hogy egymásnak mentől több szemrehányást ténessenek.

És mégis vannak a külföldi lapoknak itten olyan phantastikus levelezői, a kik háborút jósolnak Romano-Szerbia és Turcia között a közel tavaszon. Hiában való tinta-vesztegetés, hisz Romania, ha mint egy férfi állna talpra, akkor sem lenne képes a maga erején a Duna vonalat nem áttörni, de csak meg is védeni. Most pedig a pártok oly feszült viszonyban élnek, hogy ha Floreszko táborba szállana, a vörösek a török táborban keresnének menedéket.

Igy volt ez hajdan is, és így fogna lenni ma is. Ha európai háború lesz, mire vékony a kilátás, ugy 1. Károly is csatlakozhatik valahova, de a maga szakállára, vagy a fiatal Milóséra — midőn ott sines másképp apártok állása, — donquichotti harcot nem fog kezdeni. Ezt reá bizza Rosettó Bretiánóra, ezek egy is értenek hozzá, miután már 1861-ben Erdélyt egy carikatúrán elfoglalták volt. Nem lesz tehát háború Szilisztria alatt, nem kell ettől tartani. Való, hogy a kormány a nyámezi posztó gyár tulajdonosival 10 évre szerződésre lépett, hogy az egész hadsereg ezután hazai posztóval legyen felruházva. Ez azonban nemzetgazdasági szempontból jó lehet, de a háborútól még nagyon messze van. Való, hogy Romania a napokban posta-szerződést kötött Szerbiával, de ebből nehéz volna háborúra következtetni. Tüntetés, dictiózás lesz, quantum satis, de ha tudjuk, hogy hátul nem jó, sem az orosz, sem az osztrák-magyar armádia, akkor szépen meglapulunk. Üsse fel bárki Romania történelmét s mutassa meg nekem, hogy mikor viselt Romania háborút a szomszéd hatalmak nélkül. Látjuk őket, mint appendixet most itt, majd amott, de önállólag soha. És ez nagyon természetes, nagysága és földrajzi fekvése megadják a magyarázatot.

A kamara és senatus minden nagyobb feltűntetés nélkül dolgozza, mint itt mondani szoktuk au vapeur! Nagyobb harcot folytatnak a lapokban, mint a gyűléseken, holott a román ember eddig inkább szerette a cifra beszédeket, mint a tollharcot. Most belejöttek a polemiába is, cum se cade s czimezik egymást ilyen formán: „Talsi liberali si imitatori servili ai demagogiei din Spania!“ Nem is kell magyarra fordítanom, mert még az is megérti a ki sohasem tanult románul. Boldog nyelv, a mely idegen tollakkal így bir ékeskedni!!

Külföldi szemle.

Kolozsvárt, márcz. 28.

A külpolitikai élet meglehetősen csöndes. A n é m e t lapok a császár születése napján a tábornoki karhoz intézett beszéddel foglalkoznak s az a komoly aggyaloknak adnak kifejezést, hogy a kormány tulajdonságos merev megatartása nemcsak a katonai, hanem a sajtótörvényjavaslat megalkotását is lehetetlenné teendi s hosszas conflictusokra fog alkalmat nyújtani. A renitens papokra vonatkozó törvényjavaslat tegnapelőtt előterjesztett a parlamentnek. A javaslat három pontból áll s azt rendeli, hogy azon papok, kik állami beavatkozás folytán elmozdítottak, de az elmozdítás rendeleitnek nem engedelmesskednek, a rendőrség által nemcsak az illető vidékből, hanem a birodalom egész területéről is kiutasíthatók. A s p a n y o l csatáerről még mindig nem jött a hadműveletek megindításának rég várt híre. Victor Emánel olasz király márt. 23-án tartotta 25-éves uralkodásának jubileumát, érdekesnek találjuk az ünnepélyre nézve a „P. N.“ tudósításából közölni a következőket:

Róma, melynek népsége 1870-ben annyira tárt karokkal fogadta szabaditót, a mai napon megmutatta, hogy magaviseletében tud méltóságot lenni évezredes ellenségei irányában, és bebizonyította egy-szersmind halálját is azok iránt, kik önönmagának visszaadták. Alig van ház e roppant kiterjedésű városban, melyről a savonyai keresztelvényekkel tri-color ne lobogna, a munka jobbra szünetel, a bolt-helyiségek nagyrészt bezárják, s a népség ezrei ünnepi nevben hullámanak a Quirinálén fekvő királyi palota felé. Az ide vezető utcákban már reggeli 10 óra körül, mikor a diplomatai testület fölvonulása kezdetét vette, majdnem lehetetlenné válik a közlekedés, a királyi palota előtti térségre pedig az azt makedusul elfoglalva tartó tömeg miatt nehéz földat vont magának a nemzetörségnek is bevonulnia. A ki azonban biztos helyett talált magának, mint én, az érdekes látványnak volt szemtanúja. A nemzetörség

által képezett sorfal között ugyanis a fogatoknak megszámlálhatatlan mennyisége robogott a királyi lak boltívei alá, megrakodva az arunciata rend festői mező lovagjaival, rendjeles és aranygalléros követeikkel, consulokkal, képviselőikkel, a hadsereg és a tengerészet, majd a tudomány és művészet kiküldött képviselőivel, — kiket az eleve megállapított sorrend szerint a belügyér mutattatott be a fejedelemnek.

Kévéssel fél 11 után dobporgás és fanfard adta tudtára a közönségnek, hogy a római syndicus, a giunta, a községtanársok és városi képviselők nagyszerű küldöttsége közeledik. A nemzetörség, mely a Palazzo Veneciától kezdve a quirináli palotáig szétszórtan volt föllállítva, tisztelgésre emelte fegyvereit, a föllállított zenekarok egyesült erővel játszani kezdtek az olasz himnust, mindenki szorult és ágaskodott. A menetet lovas huszárok és a tüzörség egy osztálya nyitották meg, erre következett három pazár kiállítás aranyozott dísz-szekér (körül-véve érdekes középkeleti jelmezbe öltöztetett „fedeli-ktől), melyekben a polgármester és a város „assessorai“ ültek, a küldöttség többi része más nyolcz gyönyörű fogaton követte Róma főtisztviselőit. A syndicus, mint értesültem, Róma polgárságának nevében üdvözölte a fejedelmet s egy művészi kiállítású pergamentkereset nyújtott át neki, melyen a nap jelentőségének kiemelése mellett Róma városának mély köszönete van kifejezve.

A palota előtti térségen összegyomlyult iszonyu tömeg mind e szertartásos formaszagokat türelemmel végigállta, hanem egyszer aztán kitört belőle a lelkesedés s az evivák vihar gyanánt hangzottak túl a zenekarokon. Kevés idő múlva aztán szétnyitak az erkély nehéz selyem függönyei, s a király megjelen, hogy megköszönje népének üdvözlését. Az a taps és az az éljenzés, a mely erre keletkezett, s melybe az angyalvár ágyúinak bömbölése alig hallhatólag vegyült el, nagyobbszerű és őszintébb volt, mint a minőnek ér eddigi életében fűltanuja voltam. A vaticán ugyancsak távol esik a Quirinálétól, de azt hiszem, Antonelli urnak nem nagy megerőltetésében kerülhetett a nemzeti lelkesedés e riadalmát meghallani.

Az ünnepélynek e nyilvános része déltáni egy óra tájon már véget ért, de lesz még ma és holnap folytatása is. E pillanatban Róma összes nagyobb piacain katonai zenekarok gyönyörködtek a közönséget, mely a szállongó eső dacára is ezírel hullámkzik az utcákon. Estére pedig diszeloadás lesz az Apollo-színházban, melyet ez alkalomból a maga részére kért ki az udvar. Az „I Goti“ című új olasz operát és a „Dellah“ című balletet adják elő. A meghívásokat az udvar bocsátotta ki, s miután ez előadás az udvari ebédet pótolja, a felvonások közben frissítőket szolgálnak fel. A város azon részei, melyeken a király keresztülment fog, nagyszerűen ki lesznek világítva, a sajtóképi kivilágítás azonban, mely alkalommal a forumot és a Coloséum romjait Rossi tündérei fénybe szándékszik öltöztetni, holnap estére marad.

A népség, mint jó forrásból értesültem, ma este nagyszerű ovatót készit szeretett fejedelmének.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Budapeston márcz. 28. 10 ó. 20 p. d. e.

Érkezett márczius 28. 11 ó. — p. d. e.

Tegnap tartá a huszonegyes bizottság rövid zárulását. A képviselőházban Széll előterjeszté jelentését, mire a ház april. tizenötödikig elnapolta üléseit. A felsőházban igen élénk vita folyt a földadó törvényjavaslatról, Ghyczy többszörösen felszólt, ma a vita folytatatik. Tegnap minisztertanács tartatott, melyen a Szerbiával kötött vasuti egyezmény előterjesztett. Bittó és Ghyczy ma este Bécsbe utaznak a közös költségvetésügyében, mely állítólag ismét nyolcz millióval nagyobb a jelen évinél.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márczius 28. 1874.

— **Kiadóhivatalunk tisztelettel kéri lapunk t. előfizetőit, sziveskedjenek a jövő évnegyedre előfizetéseiket mielőbb megújítani, mivel nagy számú felesleges példányokat nem nyomathat.**

Mi a lap szellemi részét illeti, szerkesztőségünk jövőre is kötelességének ismeri közönségünk igényeinek lelkiismeretesen megfelelni. Programmunk lapunk negyedéves multja hivatásunkat azon állás szabja meg, melyet az erdélyi részek legnagyobb deákpárti közönségnek el kell foglalnia.

— O felsége királyi pecsétje, mint a „P. N.” írja, legújabb állapotát meg. A 68-ban rögtönzött királyi pecsét — cser- és olajággal — a legújabb időkig használtatott, míg hosszas tárgyalások után új minta állapított meg. E pecséten két felül két angyal tartja a paizst, melyen az ország címere és abban középen a király családi címere foglaltatik. Az országgyűléshez legújabb intézett kir. leirat már e pecséttel van ellátva.

— József főherceg közelebb meglátogató Szilágyi József volt miniszterelnököt magánszállásán és majd félórát időzött ott.

— Estély a miniszterelnöknél. Bittó István elnökminiszternek tegnapi este estélyén ismét fényes társaság volt jelen. A szívélyes házigazda vendégei közül megemlítjük Pauler, Szapáry és Pejácsevics kollegáit, Perczel Béla utódját, Gyulai Edelsheim főparancsnokot, Haynald és Cziráky főrendeket.

— Dr. Abt Antal egyetemi tanár urnak holnap a Redoute-teremben tartandó felolvasása elé nagy érdeklődéssel néz a közönség; a tanár ur, mint halljuk, igen szép mutatóanyagokkal lepi meg a hallgatóságot. Ifjú egyetemistáknak oly kitűnő természet- és művészeti tudást, milyennel az erdélyi iskolákban tanult egyének, bizonyára nem láttak mutatóanyagokat. Tanuló-ifjúságunk is csak saját érdekében cselekszik, ha az egyik legszebb tudomány, a természettan iránt nem viselkedik közönyösen.

— A kolozsvári nemzeti színház titkára Sándor J. jelenleg M.-Vásárhelyt időzik, — állítólag azért, — hogy a színházról érdeklődő nyári sajnálóra nézve a lehető lépéseket megtegye.

— A kolozsvári tudomány egyetem mellett fenálló tanárvizsgáló bizottság előtt a napokban állotta ki a középtanodai tanárvizsgálatot Héjas Pál csurgói gymnásiumi tanár, még pedig szép eredményen.

— A Szt.-József-ről címzett rom. kath. lyceumi nagyobb növelde ifjúsága husvét másodnapján műkedvelői előadást rendez a lyceumi dalárda termében. Az ifjúság ez alkalommal Szigligeti, „Czigányt” fogja előadni.

— Gidófalvi Ferencz, katona alorvost a helybeli ezredek tisztai kara tegnap ünnepélyes zenével kísérte örök nyugalomra. A derék, s társas körünkben is előnyösen ismert fiatal orvos életét azon pillanatban oltotta ki a halál, midőn számára a csatákban résztvevő hadiak egy érdemjelét meghozták. Béke poraira.

— Az „Erd. Protestans Közlöny” előfizetőinek kedvezményül „egyházi könyvtárába” a pródikatori tár helyett, az erdélyi ev. ref. egyházkerület egyház-jogát vette föl. Ismertetve lesznek benne a prot. egyház-jog kuttói részletesen és történeti felvilágosításokkal kísérve, a kuttók használatának és elveinek szabályaival. Továbbá, azon alaptörvények, melyeken az egyház autonóm alkotmánya nyugszik, valamint azok, melyek a vallás szabad gyakorlására, a tanításra, alsóbb-felsőbb intézetekre, az egyházi és iskolai vagyonra és a házasságra vonatkoznak. Ismertetve lesz az erd. egyházkerületnek mostani alkotmányos szervezete, tekintettel ennek kifejlődésére. Az egyház-kormányzat kormányzata, minden kormányzati közegek, egyházi hivatalnokok jogai és kötelességei részletes elősorolással; az egyházi és iskolai vagyon kezelése és biztosítása körüli eljárás szabályozásával. Végül, tartalmazni fogja a házassági jogot. A munkamegírására dr. Kolozsvári Sándor, egyetemi tanár, egyházkerületi igazgató tanácsos, s az erd. prot. egyházmegyei házassági törvényszékének tagja ajánlkozott. A valódi közszükséglet pótló mű ez év folytán okvetlenül megjelenik.

— Köszönet nyilváníítás. Folyó mártius hó 12-ről Budapestre kelt Sz. L. aláírással 5 o. é. frt érkezett hozzám a besei tűzkárosultak közötti kiosztás végett. Sz. L. ismeretlen személy lévén előttem, a nyilvánosság útján vagyok kénytelen a tűzkárosultak nevében köszönetemet nyilváníítani a küldött 5 frtért melyet más napra 819 1874 szám alatt a szolgabíró útján rendeltetési helyére kiküldöttem. Erzsébetvárosban, 1874. mártius 18-án, Felsőfőhermegye alispánja Apáthy

— Tervezet. A külföldi megyei gazdasági egyetemes közgyűlés 1874. év április hó 13-ik napján Dicső-Szentmártonban tartandó. Juh-kiválasztásról. A.) Általános határozatok 1.) A kiállítandó állományok, a megyeházánál lévő „rendezőbizottmány” által kijelölendő helyre hajlandók, mely által jegyzékbe vétetnek. 2.) A kiállítás alatt április 13-án déli 10 óráig tartó 1 óráig, mialatt is megbíráltatnak, és 1 óráig a bírálókat szerint a jutalmak kihirdetnek és kiosztatnak. — 3.) A bírálóknál állományok becs dőnt. 4.) A juh-állományok, erdélyi fajták kell hogy legyenek, azonban lehetnek keresztezettek is. — B.) Részletes határozatok. Juh-tárlat és díjazása a.) 1. drb: hágó-kosra első jutalom, állami ezüst érem. 1. drb: hágó-kosra második jutalom 10 frt. állami díj. 1. drb: hágó-kos harmadik állami bronce-érem. B.) 1. anyajuhra első jutalom 10 frt. állami díj 1. anyajuhra második j. 5 frt. 1. anyajuhra harmadik j. állami bronce-érem. c.) 5 kos-tokjusra együttesen első j. 5 frt. állami díj. 5 kos-tokjusra együttesen második j. állami bronce-érem, d.) 5 anyatokjusra együttesen első j. 5 frt. állami díj, második jutalom állami-bronce. érem Kelt Dicső-Szentmártonban a külföldi megyei gazdasági egyesület-

nek 1874. mártius 8-án tartott üléséből. Pótsa József s. k. alelnök. Farnos Elek s. k. egyetemi jegyző.

— A György lovagrend, legközelebbi ünnepélyén Münchenben, Lipót és Lajos bajor hercegek fognak lovagokká tüntetni.

— Uszó színház. A belügyminiszterium a napokban az ismert Bergher Lajos mechanikus színházlajdonosnak engedélyt adott, hogy a Dunát az egész kiályság területén uszó színházával bejárassa és előadásokat rendezhessen. Ezen uszó színház, melyet Hartmann József úpesti hajóépítész épített, 120 láb hosszú és 33 láb széles, körülbelül két hét múlva teljesen elkészült, színpaddal és igen tág nézőtérrel van ellátva. Bergher már a fővárosi hatóságokhoz folyamodott egy kikötő hely átengedése iránt. A hajó egyszersmind teljes hajózási személyzettel ugymint kapitánnyal, kormányossal és matrózokkal van ellátva.

— A „Herm. Ztg.” az ideai hosszú, zord és tartós tél szomorú jelekint említi meg, hogy a cigányok ott nagy inséget szenvednek, Ellenségük a hideg csak ritkán engedi, hogy némi keresetet szerezzenek maguknak, a remény pedig, mit a tavasz megérkezéshöz fűztek, szintén jéggá lett s így a nyomor hova tovább fenyegetőbb alakot ölt.

— Milyen érdekes Patti Adelina. Közelebb híre járt, hogy a világhírű énekesnő husvétkor Budapestben fog vendégszerelni a városi vigarda nagy termében s általános érdeklődés keletkezett mi áron lesz hallható? — Először egy volt, hogy egy estére két ezer forintot kap. Később megváltozott a dolog. Az impressario végleg elakarta adni a jövődelmet Schallernnek, a vigarda bérlelőjének vagy Strampfernek azon feltét alatt, hogy neki tizenkét ezer frankot fizessenek Patti énekléséért. A két vállalkozó megdöbben és nem merte az ajánlatot elfogadni. Erre az impressario maga vette kezébe az ügyet és saját szakállára kibérelte a nagy és kis termet, és pedig oly eredménnyel, hogy eddig már huszonnégy ezer frank gyűlt be. Schallern és Strampfer most szomornan sohajtják, hogy a jövedelem most az ő zsebeket üthetné. A ki mer az nyer.

A közönség köréből.)

Válasz

a. m. kir. jószágigazgatóságnak a „Kelet” folyó évi február 28-diki és mártius 1-sői számaiban kiadott feleletére.

A napokban kerülve haza három heteken keresztül tartott utazásomból, csak most van kevés időm a fennebbi lapokban érdekl. kincstári hivatalos feleletre és most is futólag válaszat megtehetni.

Mindenek előtt csodálkozásomat kell kifejeznem azon, hogy a kincstári jószágigazgatóság, mint ilyen áll elő és velem szemben védi a tömörked költséget és kárt okozott mulasztásokat, elsietéseket és ám legyen formabírákat; velem a magyarral és némi részben, ha megengedi a tekintetes jószágigazgatóság szakértővel is, bajosan sikerül a feleletés, tetszett volna a bécsi, pesti különböző német és magyar lapoknak, tetszett volna a többször felszólalt országgyűlési képviselőknél s magának a deficitet kimutatott kormánynak s különböző, a birodalmi kincstár felett károkozó itéletet kimondott közegeknek, bizottmányoknak szemőkre lobbantani, és egyszersmind bé is bizonyítani, miszerint nem igaz, mit Schönberger lapja a hivatalnokoknak szemőkre lobbant, hogy: 9.774.000 frt kiadás mellett csak 2.713.000 fitot jövedelmeznek a kincstári roppant fekvők sat. a melyek mind a „Kelet” ideai febr. 14-iki 36 és a „középpárt” ideai 5-ik számában bősegesen és elég szegényen okozólag különböző epithetokkal és valóban ímög morális erő is sértő kifejezésekkel a kincstári hivatalnokoknak hibáit rovatnak fel; ott lesz vala helye ám a visszautasításnak és nem itt, a hol én mint adózó és részese azon népnek, a kik a tisztelt igazgatóságot fizetik, a törvény által sérthetetlennek és örök időkig fenntartandóknak határozott magyar kincstári jószágok védelmére kellett hogy fellepjek.

Különb a kincstári jószágigazgatóságának, mint ilyennek felelettelre — a mit maga is elismer — semmi joga se volt, legfennebb ha azok érdekében kívánt fontoskodó nyilatkozatot tenni, a kik keblében tagjai voltak a jogügyi igazgatóságnak, bányaigazgatóságnak és kincstári ügyészségnek — finansz procurationa — hanem itt és ez esetben is a hivatal mint ilyen tagadom, hogy ágalhatna, legfennebb jogosított lehetne a kincstár védelmében tett egyes nyilatkozataimat megvizsgálva vagy hibás alárendely és tán nyugalomban is lévő hivatalnokait feleletre és igazolásra is vonni s az okozott károkat megfizettetni, vagy pedig ha nem igaz védelmem, a Schönberger lapját, a pesti majd minden magyar és német lapokat, egy néhány pár országgyűlési képviselőt és engemet, meg egy néhány száz tárgy- és szakasmerőt vád alá tenni, s egy néhány héti időtöltést csinálni az érdeklődő intelligentiának és adózó népnek. Az igazgatóság egyiket se teszi, hanem

*) E kösérdekű felvilágosításoknak szánt állati rovat közleményekért csupán a saját-hatóság irányában való feleletet és Szerk.

üzőbe vesz engemet, még pedig mint hivatal, hogy annál nagyobb legyen a tekintély, lám-lám tán febr. 16-án ha jól emlékszem Szébenben és február 19-én Brassóban ilyes valamt vitték véghez a nagy tekintetű királyföldi képviselők, hanem ezeknek több bizalmuk volt magukban, elhatározták közvetve és közvetlen, hogy a m. kir. belügyminister vád alá helyeztessék, a magyar kincstári jószágigazgatóság oly hibásnak nem tartott engemet s kegyes vala elengedni a vád alá helyzetést, a mit ezennel tudásul és szép köszönettel veszek, s a mint eddig egy árva szót, mint valótlanságot nem tevők papirosra, méltóztatson a tekintetes jószágigazgatóság meggyőződve lenni, hogy ezen vád-laszomban; s ha bár sokat, de valóban miad igazat és pedig begyveződés nélkül beszélem el, de minden félelem és rettegés nélkül is, mert a belügyminister sorsára nem jutok már; vajon nem volna e jó az egész adózó magyarságot vád alá tenni s a nagy-szebeni „Tages-blatt” vagy minek nevezik fenntartó actiás hivatalos és nem hivatalos urait a lap szerkesztője elnöksége alatt ítélő bírálkú tenni, a magán vádló szerepét persze vinné a magyar kir. kincstári jószágigazgatóság valamely tagja; nehogy renegatnak nevezék a szebeni community tagjai. Hanem már térjünk a dologra, még pedig a felelet egyes pontozatai szerint:

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcs-termelés érdekében.

Szeremley Lajos javaslata az Erdélyi kereskedelmi és hitelbank t. választmányához.)

Tekintetes választmány!

(Folytatás.)

Bár mily óriásnak tűnjék is föl előttünk az a mennyiség, mégis azt merem állítani, hogy Rákoson annak nagyrészt igen könnyűszerűleg elő lehet állítani. Vegyünk föl pl. egy alkalmas ponton 100 hold területet s minden fára 8 ölet számítva, képzeljük azon 20,000 drb jól nevelt és ápolat batull almáit. Az ültetvény tizedik évében rendes termésre bocsátatván, a legmérsékeltbb közép-számításban megad 12,000 vékát vagyis 4000 mázsát. De okszerű kezelés mellett 15 éves korában ezen ültetvénynek már legalább is 20,000 mázsát kell teremni 20 éves korában pedig legalább is 30,000-et.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a batullalmafa nálunk egyáltalában a legkorábban s Rákos környékén igen bőven terem s hogy a műkertészet alig ismeri többé azon ellenségeket, melyek egészen a természet jó szeszélyére bízott gyümölcsöinket termést sokszor több évre semmivé teszik, a fennebbi számítás sem a termés rendes bekövetkezésének idejére, sem az ültetvénytől várható termés mennyiségére nézve nem fog túlzottnak tetszeni. Nem is kétfelm, hogy ezen tervezetnek elvi méltatása fontos akadályokba ütközhetné s a további kérdések csak a körül foroghatnak: hogy

a.) mennyibe kerülne ezen tervezett ültetvénynek betelepítése és 10 éven által leendő gondos ápolása?

b.) el lehet-e mindig értékesíteni annak terményeit? és

c.) micsoda biztos jövedelemre lehet abból számítani?

Az ezen kérdések elsejére adható felelet az ültetvény-számára kijelölendő terület tényleges állapota szerint variál, a mennyiben az igényelhet több-kevesebb előleges munkát. De eldöntendő volna még előbb azon két mellék kérdés is, ha vajjon nem volna-e célszerűbb, eleven galagonya kerítésel körülvonni az egész telepet? s ha vajjon be fog-e gyepesítettetni az ültetvény talajja avagy pedig rendszeres művelés alatt fog-e tartatni az? Bár melyik eshetőséget véve föl ezek közül, ezen válatat egy teljesen szakértő és jóra való kertész általandó alkalmazását igényli, ki csak 4 értelmes, fogékony s a vállalatnak szintén huzamosabb időn biztosított szolgál közreműködése mellett oldhatja meg feladatát.

1.) A kertész fizetése szabadszállás, fa és 1/4 holdnyi kertilletmény mellett 600 frtban volna megállapítandó.

2.) A szolgafizetés hasonló kedvezménynek mellett 200 forintra teendő s így a 4 é a 200 forint, 800 frt.

3.) Két órház építése maga a telepen, tekintetbe véve a leglényegesebb anyagok ingyen készletét, 500 frt.

4.) Egy tágas szin záros kamarával a szerszámok számára 300 frt.

5.) A főépület jó karban tartása nem eshetik ezen vállalat terhére.

6.) A kertészeti eszközök első beszerzése szükségesletnek 100 frt.

7.) Az ültetésnél 200 napszamos díja á 60 kr. = 120 frt.

8.) 4 jóorrú vadászb tartására (a fiatal ültetvények veszedelmes ellenségei, a nyulak ellen) 80 frt.

9.) Egy másik, még szükségesebb factor, a telep madár-állományának téli táplálására 100 frt.

10.) A kerti eszközök újítására és pótlására évenként 40 frt.

11.) Két fegyver az őrizeten levő szolgák számára 50 frt.

Első befektetésre tehát 970 frt.

Személyzet fizetésére s évenként megújuló rendes kiadásra az 1600 frt, 10 évre 16000 frt, összesen 16970 frt.

A mi a második kérdést illeti, arra a főváros helyzetének egy ilyen állalat igényeihez viszonyított könnyeszerű állását illetőleg fentebb mondtakra támaszkodva csak határozott igennel lehet felelni.

A harmadik kérdést illetőleg a fővárosi piacon évek óta uralkodó árak olyan meglepő eredményekre jogosítanak következtetni, hogy hajlandók vagyunk azoknak valósága iránt komolyan kételkedni. A legközelebbi árak felől nem tudván elég hiteles adatokat szerezni, kénytelen vagyok az 1868-béliekre hivatkozni, a mikor a Masánszki alma első kézből mázsánként 7, a tirolai 8 frt 70 kron szereztetett be.

A Török Bálint alma ma már többé nagy mennyiségben nem található, csak darabszáma árúitak és legnagyobb bőség idején sem száll 10 kron alól, mely ár egy vékánál csak 100 drbot véve föl 10 frtra, mázsája pedig 30 frtra számítható. Van azonban eset két akkora árra is. Föltéve mindig a legrosszabb esetet, ha a Masánszki és tirolai almánál a mi hasonlíthatatlanul értékesebb batullunknak nem tudnánk magasabb árt biztosítani, annak mázsája után biztosan számíthatunk 7 frt nettó árra. De legyenek még szerényebbek, hisz annál örvedetesebb lesz majd a meglepetés, s mázsáját vegyük kerek-számban csak 5 frt nettó árral számításba. Az ültetvények 15-ik évében okvetlen bekövetkezendő közép-termet erejét becsüljük ismét lehető alacsonyan csak 12,000 mázsára (minden egyes fárl 60 frtra a válatat évenként 60,000 frt tiszta haszonnal hálálná meg a reá előlegezett harmadrész áldozatot, s legalább 20-éven át egyforma bőségben kiszolgáltatná azt.

Ezen számítás lehető mérsékelt voltára nézve bátorodom minden szakértőre hivatkozni s határozottan állítani, hogy az ültetvény 20 éves korától legalább 30 éves koráig kedvezőbb években 30., sőt 40,000 mázsá termést is megad s hogy azt a kitett legmérsékeltbb árban akkor is mindig biztosan el lehet értékesíteni.

(Folyt. köv.)

— A deézi piac árai március hó 24-én a. auszt. mérő Tisztabuza 6 fr. 80 kr elegybuza 6 fr 40 krajczár, rozs 4 forint 20 krajczár zab 1 forint 90 kr pityóka 3 frt 20 kr. Egy mázsá szalonna — ft — kr. Egy font disznózsir — kr. Egy kurborsó 20 kr. lencse. 24. kr. paszuly 24 kr. Egy mázs kenyérliszt 13 frt Egy font marhahus 18 k

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Márc. 20-én 5% Metalliques 69.70 frt. 69.69 Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 73.70 frt. 1860. Kölcsön 102.50 Bankrészvény 960 Hitelin-tézeti részvények 21250 London 111.70 ft. st. 111.90 Ezüst 106.35 Cs.kir. arany — Napoleonor 893. Urbári kötvények: Magyarországi 75.—. Temesi 74.50 Erdélyi 73 50. Horvátországi 75.50

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Minden betegnek erő és egészség

gyógyszer és költség nélkül:

Revalesciére Du Barry

Londonból. (132—209)

A mióta a pápa 8 szentsége a deliact Revalesciére du Barry használatát által szerencsésen ismét felgyógyult s annak hatását sok orvos és kórház elismerte, senki sem fogja e besees gyógytáplálék erejét kétségbe vonni, s itt elősoroljuk azon bajokat, a melyeket gyógyszer és költség nélkül meggyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, méj-, mirig-, nyál háty-, lélegzet-, huycsós- és vesebajok, tuberculose, askkórl asthma, hurut, emésztés hiány, dugulás, vérhas, álmatlanság, gyengeség, aranyér, vizkór, hidegláz, szédülés, vértómlás, fulzugas, émelegység, ányás még terhesség alatt is, diabetes, buskomorság, soványág, csúsz, kösvény, sápkór. — Kivonat 75.000 bizonyítványból gyógyításokról, melyek minden gyógy szerrel dacoltak

73.377 sz. bizonyítvány.

Bécs, bécsi kapuutca 589. febr. 28-án, 1872.

Hasznok eap óta egyedül a istentől küldött Revacesciéreval élttem. Ez isteni szer késégbeesett Alapotomban ilodát tett, s én nem vonakodom ezen gyógytápsért a szenvedő emberi nem második kinyilatkoztatásának nevezni. E becase Revalesciére igen veszedelmes tüdő és gégehurutól, fejszegüléstől és mell szorulatól mentett meg, melyek évek óta minden gyógyszerrel dacoltak. A természet e csoda adománya tehát legűbő dicsegetet érdemel s a szenvedő emberiségnek legmegelőbb ajánlható.

Táplálóból levő a humánál, a Revalesciéreval élttemek s gyermekeknél 50-szer olcsóbb a gyógyszernél.

1/2 fontos bádogselemlében 1 frt. 50 kr., 1 font 2 frt 50 kr., 2 font 4 frt. 50 kr., 5 font 12 frt 30 frt. 24 font 36 frt. Revalesciére készített selemlésben 2 frt 50 kr. és 4 frt 50 kr. Revalesciére csokoládé porban és táblákban 12 csésére 1 frt 50 kr. 24 csésére 2 frt 50 kr. 48 csésére 4 frt 50 kr. Porban 120 csésére 10 frt. 288 csésére 20 frt. 576 csésére 36 frt. Kapható Barry du Barry és társai által Bécsben, Wallfischgasse 8 sz. valamint minden városban jó gyógyszerésznél és fűszerárúsnál; a bécsi ház el is küldi minden irányba postai utánvét vagy utalvány mellett.

Kolozsvárt: Binder Károlynál. Dobozozásban: Miklóvics István a „Kigyóhos” címűt gyógyszerárban. Bana-földvált: Nachter Pálnál. Brassóban: Fabik Ede és Ikeliussál. Gyula-Fehérvárt: Mihelyes Zsigmond gyógyszerésznél. Marosvásárhelyt: Fogarassy Demeternél. Pesten: Török Jánosnál. Temesvárt: Quiriny Alajos és a váraszgygyárban.

Pálinka korcsmárlási-jog haszonbér árverési hirdetmény.

1-ör: Kolozsvár sz. kir. városa képviselő bizottsága részéről f. évi 77. közgy. szám alatt hozott végzéssel, az e városi, egyedáruságképző az az minden másokat kizárólag gyakorlándó pálinka korcsmárlási-jog, melynek gyakorlata köre kiterjed a város egész területére és a város határára is (Felek helyisége, egy a taresai praedium kivételével) továbbá a város kebelében létező katonai lakományok, végre pedig a cs. kir. katonai parancsnokság alatt álló és a város által kibérelt Fellegvár három egymásután következő évre, vagy is a folyó 1874-dik év Julius-hava első napjára virradó éjféli 12 óráig kezdve, az 1877-dik év Junius-hava utolsó napja éjféli 12 óráig terjedő időtartamra egy, vagy többben együttesen és egymás jótállása mellett vállalkozóknak haszonbérbe adni határozatván: e haszonbér létesítésére az árverezés, az előre megállított és a város házánál a 8-dik számú hivatali szobában, mindenki által megtekinthető árverezési illetőleg szerződési pontok értelmében a **folyó 1874-dik év április 16-kán d. e. 9 órakor** a város házánál a 4-dik számú közgyűlési teremben fog megkezdetni, s tovább folytatlag megtartatni.

2 or: Ezen árveréshez akár szóval, akár írásos zárt ajánlatban, csak azok bocsátatnak, kik a jelenlegi 66666 frt 66 kr. évi bér összegnek 10% százalékát bánatpénzzel, az árverező bizottmányának kezei közé előre beéteszik.

3-szor: A teljes biztosíték akár az egy évi haszonbérnek megfelelő készpénzben, akár ennek megfelelő bécsi bírság arányban szerenti államkötvényekben; akár pedig a kolozsvári kir. telekkönyvi hatóság területén lévő s a telekkönyvi szabályoknak és a városi érdekeknek megfelelő telekkönyvezett és első helyre betáblázható birtok lekötéséről kiállítandó biztosítéki okmányban nyújtható, mely biztosítékot köteles az, a kire a haszonbérlet leveretik, a városi képviselő bizottságnak legközelebbi ülésében leendő helybenhagyásától, illetőleg a határozat tudtul adásától számítandó 48 óra alatt, az árverező bizottságnak beadni, és a haszonbéri szerződést aláírni annyival is inkább, mivel különben a jelenleg érvényben álló s ezen tárgyra vonatkozó szerződés pontja értelmében, mely szerződés pontjai hasonlóképpen feltételeknek tekintendők lévén, mint kötésszegő fog tekintetni s az eljárás ellene ahoz képest intézteni.

4 szer: Ugyanazért tartoznak az árveréshez hozzá szólni kívánók, az árverezés előtt a kiküldött bizottmányt az is kimutatni, hogy azonosetre, ha vállalkozónak elfogadtatnak, az évi haszonbérnek megfelelő biztosítékot mikép adják meg? Ha a cautio fekvő birtokban fogna adni, a lekötendő birtok tehermentessége, mennyisége, és catasteri értéke előre telekkönyvi hiteles kivonat által tanúsítandó.

Ha valaki kezezt állit, ennek kezestési nyilatkozatát és a lekötendő birtoka telekkönyvi kimutatását köteles bea ini.

5-ör: Ezen árverezés a városi képviselő bizottságnak jóváhagyásától tétetvén függővé, az árverező az ígért tétellel azonnal, a várost pedig csak a képviselő bizottság jóváhagyása következtében fogja kötelezni.

6 or: Kire a haszonbérlet leveretik, köteles az árverezési jegyzőkönyvet aláírni, mit ha megtagadna is, ajánlata kötelezőnek és törvényesnek fog tekintetni.

7-szer: A ki írásbeli zárt ajánlatot akar tenni, köteles azt kellő bánatpénzzel ellátni és az ajánlatban határozottan kifejezni, hogy az árverezési feltételeket is meri, s azoknak magát aláveti, továbbá köteles lakhelyét megnevezni, a hová a képviselő bizottság határozatáról értesítés, azon esetben, ha a leendő haszonbérlet nem helyt lakik, posta útján küldendő lesz, a melynek megtörténte nézve a postavevény bizonyítékul szolgál, — elleasetben, ha helyt lakik, a nevezett értesítés személyesen, vagy meg nem találhatása esetében, a lakásánál kifüggesztés által fog kézbesített, végre köteles akár az ajánlatba zárva, akár azon kívül az árverező bizottság előtt a biztosíték mennyiségét és minőségét hitelesen igazolni, különben az ajánlat nem fogadtatik el; az írásbeli ajánlat, valamint a szóbeli feletti véghatározat is a képviselő bizottságnak fenntartatik, a mely a legközelebbi gyűlésben fog kimondatni a nélkül, hogy annak megtartása, valamint az elfogadásról értesítés a törvényben meghatározott időhöz lenne kötve.

8-or: A szerződési feltételek felől értesülhetni a város házánál, az emeleten a 8-dik számú irodában, naponta a hivatalos órákban, az árverezés napján pedig, annak megkezdése előtt fel fognak olvastatni.

Kolozsvár sz. k. város tanácsától.

1874 mártius 23. kán.

72.

IV.

(94)

(3-6)

Hirdetmény.

Az alólt m. kir. lottóigazgatóság megindítja a **IV. magyar királyi államsorsjátékot**, melynek tiszta jövedelme 6 Felsőének 1. k. elhatározása folytán részben a miskolci és budai közközház, — továbbá a kassai bábaintézet, és a budai jótékony nő-egylet felségélyezésére, — részben pedig az 184¹/₁₀ évből rokkantak és munka képteleneké lett bonvédek javára van száva.

Ezen sorsjáték 6320 nyerő számot tartalmaz; a nyeremények főösszege:

240.000 forint o. é. köztük

az I-ső főnyeremény	100.000 frttal,	10 nyeremény	1.000 frttal,
a II-dik	20.000 "	20	500 "
2 nyeremény	5.000 "	80	100 "
2	3.000 "	200	50 "
4	1.500 "	6000	10 "

A húzás visszavonhatatlanul **1874. évi június-hó 30-kán** Budapesten az alólt lottóigazgatóság által fog eszközöltetvi.

Egy sorsjegy ára 2 forint o. ért.

Sorsjegyek kaphatók: az alólt m. kir. lottóigazgatóságnál, a lottó-gyűjtőknél, a lottó-, adó-, só- és postahivataloknál és minden nagyobb városokban létező egyéb sorsjegy áruló közegeknél.

A m. kir. lottóigazgatóság államsorsjátéki osztálya

Budapesten, 1874. évi mártius-hó 1-én.

MOTUSZ, m. kir. osztálytanácsos és lottó igazgató.

(Uánnyomás nem díjazatik.)

Vizsgáljatok meg mindent, s tartsátok meg a jót!

(59)

Számtalan esetben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosok által kiütöttettség gyógyszerek.

Dr. Miller mohnövény-nedve.

Leghathatós szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkásság, rekedtség, kezdődő tüdővész, továbbá gyermekek számarhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva. — **Egy üvegtégely ára** pecsét és használati utasítással 3 nyelven 50 kr.

Miller óvbalszama görcsök ellen.

Törvényes vegytani-elemzés szerint 1868. április 8-áról a növényország leghasznosabb nemeiből a legzorgalmasabban készítő, erősítő és üdítő hatásánál fogva meszszi-re kitűnőleg ismerve a gyomor és végbél nyálkássága, emésztés hiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorbaj, vérhas, puffadás és kólikafájdalmak ellen. Ezenkívül leghathatós és legerősebb szer hosszú és kimerítő betegségek ellen. Eredeti, horganykúpakkal, pecsét- és használati utasítással 3 nyelven ellátott: üveg ára 1 frt 50 kr. Egy kisebb üveg 80 kr.

Valódi minőségben kapható Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél; Ezen kívül kapható még Aradon: Tonnes és társánál és N. S. Princenél. Szászvároson: Rückerdnél. Baróthon: Lebküchlnél. Beszterczén: Kalp F. nék. K. Fehérvárt: Fröhlichnél. Csik-Szeredában: Leichnár. Dézsen: Krémornél. Fogarásban: Steinburgnál. Gy. Ditróban: Szathmárnál. Gy. Szent-Miklóson: Fröhlichnél. N. Szabonban: Reistenberger F. nék. Kézdi-Vásárhelyen: Lukátsnál. M. Váshelyen: Buchernél. Medgyesen: Hienznél. Szamosújvárt: Császnánál. Temesvárt: Gaszner lottó gyűjtődjében. Segesvárt: Teutschnál. Sz. Szt. Györgyön: Csutag és társánál. Sz. Régenben: Dietrichnél. Brassóban: Jekelius F., Steiner F., Kngler F., Galtz G., Duscheiu J., Mántsu T., Popovits G., Száva G. uraknál.

Vegyműhely és központi raktár Brassóban Miller Gyula gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.

Árlejtési hirdetmény.

Aranyosszék alkirálybirája részéről közhirrre tétetik, hogy a Sz.-Kocsárd — nagy-laki marosi komphoz vezető új uton Sz.-Kocsárd közelében egy hidnak építési munkája árlejtés útján 402 frt 63 kr. kikiáltási ártól kezdőleg lefelé, **Felvinczen folyó év április 25-kén** az alkirálybirói irodában ki fog adatni.

Az előleges költségvetésben jelzett szekér és tenyeres napszámerő, a közmunka erőből adatik.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a leendő.

Az építési terv és árlejtési feltételek fennirt irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nemes Aranyosszék alkirálybirájától.

Felvinczen, 1874. márczius 22-kén.

(97)

(4-12)

A gazda közönséghez! Három

ROBEY-féle új cséplőgép

junius elején való megérkezéséről van szerencsém előlegesen értesíteni a gabnatermelő t. ez. közönséget, melylyel igen előnyös feltételek mellett elvállalok csépléseket helyben vagy vidéken.

E cséplőgépek vízfeckendővel vannak ellátva s jószágukért és előnyeikért a bécsi világkiállításon **érdeméremmel** jutalmaztattak. A gép tiszta munkájáért, valamint a gépész helyes kezeléséért kezeskedem. Bővebben értekezhetni szóval, vagy levélben Kolozsvárt belszenuteza 11. sz. alatt

Kónya Rudolf géptulajdonosnál.

(99)

(2-15)

Nemzetközi Jury

elismerő okirat.

Bécsi világtárlat 1873.

haladási érem.

Legkitünőbb minőségű

ROMÁN CÉMENT

BENKÓ KÁROLY és Társai gyarából,

— Nyergesújfalun Esztergommegeében —

használható vízben s ingó talajon, úgy mint száraz földön, vízhatlan szilárd és tartós épületek és épületrészek készítéséhez, valamint mindennemű szobrászmunkákhoz.

Megrendelhető hordó- és zsákokban a legjutányosabb gyári áron

Dietrich Sámuel bizományos urnál Kolozsvárt.

(481)

(17-20)

Nagy József

arany és ezüstműves Kolozsvárt

főtér br. Józsiha-ház 9 szám.

Ajánlja a n. érd. közönségnek jól berendezett, és a legnagyobb csinnal kiállított **bécsi és külföldi arany- és ezüst** ékszer áruinak dús raktárát.

(Óvásul.) Raktáromban minden egyes tárgy valódisága a magy kir. bélyeggel van hitelesítve.

(33)

(7-*)

HUTFLESZ KÁROLY

megvásárol mindennemű **magyar- és osztrák** állam-papirt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemekeket s leszámítol (escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt s eszközöl minden **bel- és külföldi** helyeken történendő bár mily összegű fizetéseket.

Ajánlja legjutányosabb **társasjátékait** és **részletjegyeit**, valamint dúsan ellátott **fűszer-tárat, bőrke-reskedését és gözliszteit;**

Ugyszintén kitűnő minőségű **fagygyugyertya és szappan** gyártmányait.

„Nemeskert”ben

az idei tavaszi-, nyári- és őszi idényre egy életrevaló becsületes **vendéglős ke-restetik.**

Majálisok és más ünnepélyes mulatságok e helyen leendő megtartásáról valókozó biztosittatik.

Értekezhetni-Bartha Lajossal főtér 2. szám alatt.

Savó és gyógyvíz kurával élni kívánók felkéretnek magukat szintén fenntebbinél előjegyeztetni, hogy a mennyiség iránt ideje korán intézkedni lehessen.

A meleg **savó** 6-tól 9 óráig fog kiszolgáltatni.

(103)

(4-*)

Gazdasági és kerti vetemény MAGVAK

Luczerna, franciaia.

magyar.

Lóhere, Steier.

Burgundi répa.

Tarló répa.

Bükköny.

Fűmag, franciaia- és angol.

Ákászfamag stb.

Mindennemű kerti vetemény-mag-

vak, s mintegy 300 féle virágmag-

vak, legjobb minőségben és jutá-

nyos áron.

Szentjánosi és Veisznál Kolozsvárt.

Ugyanitt találhatnak valódi

Dittmar-féle kerti eszközök és

Tax-féle zsebkések.

(110)

(2-3)

Tavaszi 1874.

Friss és valódi

vetemény- és virágmagvak,

valamint

rózsák, gyümölcsfák, eprek,

gyászvirágok sat. sat.

kaphatók a gróf **Haller-féle**

kereskedelmi kethől

Fejéregyházán Segesvár mellett

Erdélyben.

N. B. A suly a legújabb rendszer szerint

van határozva s kériatik a megrendelést

is a szerint tenni.

$\frac{1}{2}$ Kilo = 500 gramm = 1 font.

20 gramm = $\frac{1}{5}$ lai.

Raktár **Papp János** keres-

kedésében **Kolozsvárt.**

(436)

(11-24)

A Diána-fürdőben

naponta a szokott órákban a jótékony hatású **gőzfürdő** nem különben a meleg **kádásfürdők** reggeltől estig, a legillendőbb árban élvezhetők, különös tekintettel lévén a minden felekezeti **tanuló ifjuság** részére, a kik is főképpen a délutáni órákban fele árban, ugy-mint 30 krért részesülhetnek, a testi tisztaságot és egészséget előmozdító fürdő-intézetben.

Kolozsvárt, 1873

a **Diánafürdő-igazgatósága.**